

**Od Biograda do Ćokovca:
900 godina od rušenja
benediktinske kraljevske opatije
(1125-2025.)**

**PROGRAMSKA KNJIŽICA
SA SAŽECIMA IZLAGANJA**

PROPTER LIBELLVS POUOORION
 PLOVS DOCTVS EST ANNO DE NID
 EIS LOCIS ET CIVITATVM QVIBVS
 TABVLORIS ORTOGRAPHICA
 POSITVS MONASTERII SONT
 PRAE ET EUGENISTAE PVILIO
 REIS CHRESSIONIS OCLIBARI
 ACTIS MONASTERII VNO AN
 LTIS ANIS OTTRA NOVIBVS NONA
 OSTAT MEMORIA HOBRENS IN
 CONTRAIVM OEOVLVI ET TIA
 STATILECTIONIS DOCUMENTIS
 ET INSTRUMENTIS DISIS ET FBI
 TIS AUTHENTICIS DISIS ET FBI
 TIS ET OLLIGENTER PERSCRIV
 ITATIS ET INVENTIS TOTIRO
 ITIONEM CONVENTVS ET MO
 NASTERII SONTORVM COSME
 ET THOMAE PERTINENTIVM:

[illegible]

Biograd na Moru, Gradska vijećnica, 26. rujna 2025.
Tkon, Intepretacijski centar pomorske baštine, 27. rujna 2025.

Znanstveni simpozij
u organizaciji
Benediktinskog samostana Čokovac,
Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i
Društva za povjesnicu Zadarske nadbiskupije – Zmajević

Od Biograda do Čokovca: 900 godina od rušenja benediktinske kraljevske opatije (1125-2025.)

Programska knjižica sa sažecima izlaganja

Biograd na Moru, Gradska vijećnica
Tkon, Interpretacijski centar pomorske baštine
26. i 27. rujna 2025.

Organizacijski odbor:

o. Jeronim Adam Marin (Samostan Ćokovac)
b. Bartol Mihael Beban (Samostan Ćokovac)
Zdenko Dundović (Zadar)
Trpimir Vedriš (Zagreb)

Programski odbor:

Trpimir Vedriš (Zagreb)
Zdenko Dundović (Zadar)
o. Jozo Milanović (Samostan Ćokovac)

Urednici:

Trpimir Vedriš i b. Bartol Mihael Beban

Oblikovanje i priprema za tisak:

dpi grafika

Tisak:

dpi grafika

Uvodna riječ

Samostan Ćokovac ovim znanstvenim simpozijem započinje obilježavanje 900. obljetnice svoje prisutnosti na brdu Ćokovac pokraj Tkona na otoku Pašmanu (1129-2029.), istovremeno s petogodišnjim hodom Opatije Montecassino prema 1500. obljetnici njezina osnutka od strane samoga svetoga Benedikta 529. godine.

Taj jedini aktivni muški benediktinski samostan u Hrvatskoj predstavlja sljednika benediktinske opatije sv. Ivana evanđelista osnovane u Biogradu kao kraljevske zadužbine Petra Krešimira IV, koja je, poznata još i kao Rogovska opatija, bila porušena u jeku ratnih okolnosti 1125. godine. Nakon višegodišnjeg života u izgnanstvu, ta se monaška zajednica 1129. seli na Ćokovac, održavši se u kontinuitetu sve do početka 19. stoljeća. Od 1965. tamo ponovno žive monasi po pravilu sv. Benedikta te se ove godine navršava i 60 godina od njihova povratka na Ćokovac. Obilježavanje prelaska zajednice benediktinaca iz Biograda na Ćokovac privilegirana je prigoda za evaluaciju povijesnog i kulturnog nasljeđa Rogovske opatije. A istovremeno simboličko podudaranje niza obljetnica dopušta uklopiti istraživanje povijesti opatije u širi kontekst obilježavanja velike 1100. obljetnice Hrvatskog kraljevstva.

Okupljajući znanstvenike s područja povijesti, arheologije, povijesti umjetnosti te muzikologije, ovim će se simpozijem po prvi puta pokušati osvijetliti rana povijest jedne od najznačajnijih srednjovjekovnih opatija u Hrvatskoj.

Održavanje ovog simpozija financijski su poduprli Grad Biograd na Moru, Općina Tkon, Turistička zajednica Općine Tkon, Ilirija d.d. te Glagoljaška udruga Sidraška županija, a logističku pomoć u njegovoj organizaciji pružili su posebice Draženko Samardžić, ravnatelj Zavičajnog muzeja Biograd na Moru, te Jelena Ugrinić, direktorica Turističke zajednice Općine Tkon, na čemu smo veoma zahvalni.

Zahvaljujemo i svim izlagačima na odazivu, članovima Organizacijskog i Programskog odbora, također i prof. dr. sc. Anti Uglešiću i prof. Danijeli Deković koji su prihvatili da nas provedu po lokalitetima od interesa u Biogradu, odnosno na Rogovu, te svima koji su svojim znanjem i radom doprinijeli realizaciji ovoga simpozija.

Ćokovac, rujan 2025.
U ime organizacijskog odbora
o. Jeronim Adam Marin, osb

Program simpozija

26. RUJNA 2025.
BIOGRAD NA MORU, GRADSKA VIJEĆNICA

10:00-10:20

Otvaranje simpozija: uvodne riječi

o. Jeronim Adam Marin, osb

Trpimir Vedriš

10:20-12:00

Sesija I: Biogradski samostani: nove spoznaje

(predsjedava Trpimir Vedriš)

10:20 Mladen Ančić (Sveučilište u Zadru)

Biogradski samostan sv. Ivana kao monasterium regale

10:45 Ana Jordan Knežević (Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar)

Nova ubikacija biogradskih samostana

11:10 Ivan Josipović (Sveučilište u Zadru)

Predromanička i romanička crkvena plastika iz Biograda

-rasprava-

12:00-13:00

Vođena šetnja Biogradom uz razgledavanje lokaliteta od interesa

13:00-14:30

Restoran Marina Kornati: Ručak za izlagače i organizatore

15:00-16:30

Sesija II: Institucije: Rogovska opatija u kontekstu

(predsjedava Bartol Mihael Beban, osb)

15:00 Ivan Majnarić (Hrvatsko katoličko sveučilište) – Maja Hučić (Hrvatski institut za povijest)

Rogovska opatija u svjetlu crkvene i redovničke obnove 11. stoljeća

15:25 Zrinka Nikolić Jakus (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Ženski benediktinski samostani 11. st. u komparativnoj perspektivi

15:50 Ana Čizmić Grbić (Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu)

Benediktinci, liturgija i glazba u srednjovjekovnoj Dalmaciji – tragom izgubljenih izvora 11. i 12. stoljeća

-rasprava-

16:30 Luka Kuhar – Marija Kuhar (Kulust Savjetovanje, Zagreb):

Predstavljanje web-stranice *Iubilaeum Rogovense*

17:00-18:30

Organizirani posjet lokalitetu Rogovo s crkvom sv. Roka

27. RUJNA 2025.
TKON, INTERPRETACIJSKI CENTAR
POMORSKE BAŠTINE

10:00-11:15

Sesija III: Rogovska opatija: uspon i kriza

(predsjedava Mladen Ančić)

10:00 Tomislav Galović (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Libellus Policorion – Rogovski kartular: temeljni izvor za najraniju povijest samostana sv. Ivana Evanđelista u Biogradu / sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu kod Tkona na otoku Pašmanu (11-12. stoljeće)

10:25 Antun Nekić (HAZU, Zavod za povijesne znanosti u Zadru)

Kontekst, uzroci i posljedice mletačkog pohoda 1125.

-rasprava-

11:15-11:45

Stanka za osvježenje

11:45-13:15

Sesija IV: Čokovac: nasljeđe i novi početak

(predsjedava Antun Nekić)

11:45 Nikolina Uroda (Muzej hrvatski arheoloških spomenika, Split)

Otočni samostani u Dalmaciji: duhovnost u prostoru izolonacije

12:10 Božana Maletić (Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana, Rim)

Čokovac i preobrazba kasnoantičkih utvrda u samostane: dinamika prostora i moći na istočnom Jadranu

12:35 Trpimir Vedriš (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Podrijetlo i širenje kulta sv. Kuzme i Damjana na Jadranu

-rasprava-

13:00-13:30

Zaključna rasprava

13:30-15:00

Restoran Sovinje: Ručak za izlagače i organizatore

15:00-16:30

Organizirani posjet samostanu Čokovac

Sažeci

Mladen Ančić
(Sveučilište u Zadru, Odjel za povijest)

Biogradski samostan sv. Ivana kao *monasterium regale*

Autor upozorava na razvoj pojma *monasterium* i povezuje to s cijelim kompleksom pitanja i problema što ih podrazumijeva uporaba pojma „kristijanizacija Hrvatske Kneževine“. Na to se nadovezuje pitanje načina na koji je u toj Kneževini instaliran tip crkvene institucije u historiografiji poznat pod nazivom *Eigenkirche*. Na tim premisama autor nadalje ukazuje na one slučajeve u kojima se raspoznaje vladarska uloga i intervencija u uspostavljanju redovničkih zajednica i njihove funkcije u ranosrednjovjekovnome Hrvatskom Kraljevstvu. Konačno, u ovako ocrtni kontekst postavlja se slučaj biogradskoga samostana sv. Ivana, odnosno njegova sljednika samostana sv. Kuzme i Damjana na Pašmanu. Prikaz razvoja završava pokušajem odgovora na pitanje je li tkonski samostan sv. Kuzme i Damjana i nakon 1102. ostao pod kraljevskim patronatom.

Ana Čizmić Grbić
(Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za muzikologiju)

Benediktinci, liturgija i glazba u srednjovjekovnoj Dalmaciji – tragom izgubljenih izvora 11. i 12. stoljeća

Glazba je kroz molitvu kao temelj monaškog života prožimala svakodnevicu srednjovjekovnih benediktinskih zajednica. Već je u Reguli sv. Benedikta potanko (pr)opisana struktura pjevanja u Božanskoj službi (pogl. 8-19), a ti su se obrasci u dnevnom bogoslužju zadržali i nadograđivali kroz čitav srednji vijek. O toj nekoć bogatoj tradiciji danas svjedoče sačuvani rukopisi i fragmenti koji sadrže liturgijske napjeve. U ovom će izlaganju biti predstavljeni najraniji srednjovjekovni liturgijsko-glazbeni izvori iz benediktinskih samostana na području Dalmacije. Riječ je o rukopisima nastalima u razdoblju od 10. do 12. stoljeća, pisanim pretežno beneventanskim pismom i notacijom. Smještanjem izvora u širi europski društveni i povijesni kontekst monaštva te temeljem usporedbe sa srodnim tradicijama u inozemstvu bit će rekonstruirana i prikazana uloga glazbe u benediktinskoj liturgiji kakva se najvjerojatnije izvodila u dalmatinskim samostanima. Poseban će naglasak pritom biti na vezama između monaških zajednica na širem Biogradskom području te onih u Europi. Kroz prizmu transfera pjevane tradicije bit će razmotrena i pitanja usmene predaje te odnosa prema pisanim izvorima, uključujući njihovu povezanost s djelatnošću skriptorija na području Dalmacije.

Tomislav Galović

(Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest)

Libellus Policorion – Rogovski kartular: temeljni izvor za najraniju povijest samostana sv. Ivana Evanđelista u Biogradu/sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu kod Tkona na otoku Pašmanu (11. – 12. stoljeće)

Budući da *Libellus Policorion – Rogovski kartular* vezano uz samostan sv. Ivana Evanđelista u Biogradu sadržava važno diplomatsko gradivo koje oslikava politički i društveni razvoj Hrvatskoga kraljevstva u drugoj polovini 11. stoljeća, tom je pitanju i posvećena većina historiografskih istraživanja i propitivanja. Kartular također donosi dobar dio gradiva o razvoju zemljišnog posjeda samostana sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu kod Tkona na otoku Pašmanu (kao stvarnog i pravnog sljednika prvospomenutog) u razvijenom srednjem vijeku. Temeljni dio kartulara sadržava isprave i popise samostanskih posjeda od 1060. do 1369. godine i to prvo biogradskog sv. Ivana Evanđelista, a zatim čokovskog sv. Kuzme i Damjana. U kartular je upisano sveukupno 138 isprava i zapisa. Od toga razdoblja od 11. do 14. stoljeća pripadaju 133 isprave i zapisa. Za čak 103 isprave i zapisa u kartularu nemamo sačuvan predložak. Ondje gdje pak imamo predložak raspoložemo samo s 9 izvornika i 23 prijepisa. Povijesni i diplomatski slojevi *Libellus Policorion – Rogovskog kartulara* odaju njegovu slojevitost. Najstariji sloj čini tzv. *liber traditionum* 11. stoljeća, a što odgovara razvitku te diplomatske i narativne skupine povijesnih izvora. Za većinu isprava koje pripadaju 12. stoljeću diplomatski su najupitnije, tj. njihova diplomatska forma ne odgovara vremenu njihova navedenog nastanka. U izlaganju ćemo iznijeti sadržaj i naglasiti važnost ovoga kartulara kao temeljnog izvora za najraniju povijest ovoga kraljevskog benediktinskog samostana (*monasterium regale*).

Ana Jordan Knežević

(Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar)

Nova ubikacija biogradskih samostana

U bogatoj ostavštini neumornog istraživača i arheologa don Luke Jelića (1864-1922.), koja se danas čuva u arhivu Arheološkog muzeja u Splitu, nalaze se brojni crteži, rukopisi, dokumenti, tlocrti, karte i fotografije sakralnih objekata sa šireg zadarskog prostora. U jednom dijelu te vrijedne arhivske građe nalaze se i neobjavljeni rukopisi koji se odnose na biogradske spomenike. U Jelićevim *Izvjestajima s istraživanja u Biogradu od 1902. do 1905.* donose se podaci o biogradskim crkvama, gdje autor studiozno ubicira njihove položaje te dalje bilježi pripadajuće crkvene titulare. Osobito su značajne „radne“ fotografije i crteži, budući da na temelju njih danas možemo puno jasnije tumačiti ostatke nekadašnjih biogradskih crkava. Rad se temelji upravo na proučavanju opširne Jelićeve dokumentacije i vlastitim istraživanjima te je prilog rasvjetljavanju povijesnih slojeva u gradnji sakralnih objekata, kao i novoj ubikaciji biogradskih ranosrednjovjekovnih bazilika Sv. Ivana Evanđeliste i sv. Tome te benediktinskih samostana, za koje je poznato da su podignuti u vrijeme hrvatskog kralja Petra Krešimira IV.

Predromanička i romanička crkvena plastika iz Biograda

Predromanička i ranoromanička crkvena plastika iz Biograda nastala je u vrijeme kada je taj grad tijekom ranoga srednjeg vijeka bio važno središte ranosrednjovjekovne hrvatske države na Jadranu. O njegovoj važnosti dovoljno govore i činjenice da je bio centar starohrvatske županije Sidrage te da je u njemu 1102. godine za hrvatskoga kralja okrunjen ugarski kralj Koloman. Međutim, „zlatno doba“ Biograda nije dugo potrajalo jer su ga već 1125. godine Mlečani osvojili i u potpunosti razrušili, pa više nikad neće doseći važnost koju je imao tijekom druge polovine 11. i prve četvrtine 12. stoljeća. Naime, organizirani razvitak Biograda posebno se veže uz hrvatskog kralja Petra Krešimira IV. (1058.-1074.) koji je u gradu krajem pedesetih i tijekom šezdesetih godina 11. stoljeća utemeljio i bogato obdario dva benediktinska samostana – muški Sv. Ivana Evanđelista (kasnije samostan Sv. Kuzme i Damjana na brdu Čokovcu kod Tkona na otoku Pašmanu) i ženski Sv. Tome. Arheološkim istraživanjima na prostoru grada otkriveni su ostaci obiju samostanskih bazilika, kao i biogradske katedrale koja se nalazila na položaju Glavica, istočno od današnje župne crkve Sv. Anastazije.

Ostatci biogradske ranosrednjovjekovne skulpture, kao i nekoliko ulomaka romaničke kamene plastike, dominantno su povezani s navedenim trima građevinama, kao i s vremenom u kojem je Biograd doživio vrhunac svoje važnosti u nacionalnoj povijesti. Bez obzira što o toj skulpturi nije puno pisano, te unatoč svim problemima s kojima se suočava bilo koji istraživač koji se tom tematikom bavi (nedostatak pravilnoga dokumentiranja; manjak podataka o vremenu i mjestu pronalaska; disperziranost pronalazaka po gradu, njegovu zaleđu i obližnjim otocima; uništenje u kasnijim razaranjima grada...), uočljiva stilsko i ikonografska raznovrsnost skulpture ujedno predstavlja i pravi izazov pri pokušaju njezina stilsko-morfološkoga vrednovanja. Upravo će to i biti cilj ovoga izlaganja, kako bi se u nedostatku većeg broja pisanih vrela, navedeni materijalni izvori što bolje iskoristili u rasvjetljavanju svih aspekata povijesnog, kulturnog i društvenog razvoja Biograda tijekom ranoga i na početku razvijenoga srednjeg vijeka.

Rogovska opatija u svjetlu crkvene i redovničke obnove 11. stoljeća

Motreći trendove crkvene i redovničke obnove 11. stoljeća u Europi, izlaganje prati njihove moguće iskaze na području Kraljevine Hrvatske i Dalmacije i to putem dvaju pristupa. Problemizira suvremeno historiografsko poimanje i tumačenje redovničke obnove, ponajprije (tradicionalno) poimanje homogenizacije redovničkog života putem koherentnog programa – institucionalizacija upravljanja, ujednačavanje liturgijskih praksi i redovničke kulture uopće, s ciljem trajnog nastojanja za umanjivanjem sekularnog utjecaja na redovničke zajednice – često promoviranog iz okrilja istaknutih redovničkih centara i djelovanjem karizmatika. S druge strane taj je pristup često zapostavljao uvažavanje lokalnog konteksta te različitih oblika organizacije i vjerskih praksi među redovničkim zajednicama. Kojim god od tih pristupa poimali obnovu, svakako je jedan od njezinih središnjih produkata bio zamah dokumentiranja ili transformacija od memorije k pisanoj riječi, čime su samostani postali čuvari sjećanja i mjesta oblikovanja identiteta. Imajući sve to na umu, izlaganje će posljedično motriti mjesto redovničkih zajednica, osobito Rogovske opatije, u hrvatskoj i dalmatinskoj prošlosti 11. stoljeća.

Ćokovac i preobrazba kasnoantičkih utvrda u samostane: dinamika prostora i moći na istočnom Jadranu

Lokalitet Ćokovac predstavlja paradigmatički primjer složene prostorne i funkcionalne evolucije kasnoantičkih utvrda duž istočne jadranske obale. Arheološki ostaci nekih od njih ukazuju na dugotrajan proces u kojem se izvorna obrambena uloga postupno preoblikovala i prilagodila monaškim potrebama, često oslanjajući se na temelje ranije sakralne arhitekture. Iako nije riječ o univerzalnoj pojavi, Ćokovac jasno pokazuje kako su određene utvrde postale važna središta nove duhovne artikulacije, istovremeno oblikujući pejzaž kasnoantičke Dalmacije. Analiza ovog preobražaja pruža dublji uvid u dinamiku reinterpretacije prostora i njegovih značenja u promjenjivim društvenim i institucionalnim okvirima, gdje se utvrde kao kompleksni entiteti prilagođavaju potrebama zajednice na prijelazu iz kasne antike u rani srednji vijek. Stoga, proučavanje Ćokovca i njemu sličnih primjera obogaćuje spoznaje o regionalnim obrascima transformacije te produbljuje razumijevanje nastanka postantičkih krajolika moći, identiteta i duhovnosti.

Kontekst, uzroci i posljedice mletačkog pohoda 1125.

Mletačko zaposjedanje i rušenje Biograda 1125. godine bio je obračun s gradom za kojeg mletačke kronike kažu da se prkosno odupirao duždu Dominiku Michieleu, za razliku od Splita i Trogira koji su se mirno (ponovno) podvrgli pod duždevu vlast. No, je li rušenje Biograda imalo i dublju pozadinu, budući da je to bilo mjesto u kojem su Arpadovići od 1102. godine krunidbom stjecali legitimitet za vlast nad Hrvatskom i Dalmacijom. Kako bi se odgovorilo na to pitanje razmotrit će se i preispitati ideje o Arpadovićima kao dalekim, „nesposobnim“ vladarima sa sjevera te o Veneciji kao grabežljivom lavu koji od vazda ima uvijek jedne te iste težnje, a to je ovladavanje cijelom istočnom jadranskom obalom. Preispitivanje tih dvaju dominantnih slika hrvatske historiografije omogućit će da se relativno mala količina izvornog materijala iz prve polovice 12. stoljeća koja govori o postupcima Arpadovića, Venecije i dalmatinskih gradova razmotri na drukčiji način, čime će postati jasnija i sudbina Biograda 1125. godine.

Ženski benediktinski samostani 11. st. u komparativnoj perspektivi

Tijekom vladavine Petra Krešimira IV. u kratkom razdoblju osnovano je više ženskih, a i nekoliko poznatih muških benediktinskih zajednica. Zajedničke su karakteristike svih poznatih ženskih samostana da su osnovani tijekom sedmog desetljeća 11. stoljeća, da se njihov osnutak može vezati uz crkvenu reformu koja je uzela maha na hrvatskim prostorima nakon 1060. godine, da su djelovali unutar značajnih gradova na dalmatinskoj obali te okupljali pobožne udovice i djevojke iz redova gradske elite. Zajednička im je osobina i da su se uglavnom pokazali dugovječnijima od muških benediktinskih zajednica te postali svojevrсни statusni simbol i mjesto memorije lokalne aristokracije. Iako je biogradski samostan sv. Tome stjecajem povijesnih okolnosti najkraće djelovao, te ostao bez pisanih izvora, njegovo osnivanje i djelovanje može se promatrati u kontekstu navedenih karakteristika. U izlaganju će se pobliže razmotriti navedene okolnosti osnutka i djelovanja ženskih benediktinskih zajednica te vidjeti mjesto Sv. Tome među njima.

Otočni samostani u Dalmaciji: duhovnost u prostoru izolacije

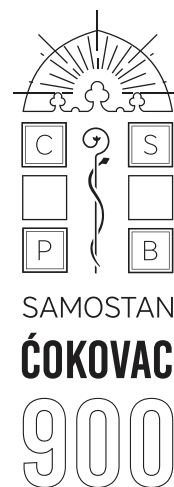
Dalmatinski otoci od kasne antike imaju značajnu ulogu u oblikovanju kršćanske duhovnosti na istočnom Jadranu. Prema sv. Jeronimu, već u 4. stoljeću na otocima borave asketski pojedinci i religijske zajednice koje traže osamu, molitvu i kontemplaciju. U europskom kontekstu, gdje nedostaje prirodna pustinja poput one u Egiptu ili Siriji, izolirani otoci poprimaju njezinu duhovnu funkciju i simboliku. Takvo prostorno okruženje pogodovalo je razvoju anahoretskog i cenobitskog monaštva. Ujedno, otočna izolacija štitila je samostanske zajednice od svjetovnih sukoba i omogućavala veću autonomiju. Redovnički život na otocima bio je potican i od strane crkvene i svjetovne elite, koja je prepoznavala njegovu vrijednost u duhovnom, kulturnom i gospodarskom smislu. Od 11. stoljeća sve je češće osnivanje samostana upravo na otocima, nerijetko zbog propasti starijih samostanskih središta. Tako benediktinski samostan sv. Silvestra na Biševu, osnovan u 11. stoljeću, biva napušten krajem 13. stoljeća, kada se redovnici sele u Komižu na Visu. Sličan proces dogodio se i sa samostanom sv. Ivana Evanđelista iz Biograda, koji nakon razaranja seli na Pašman. Tijekom srednjeg vijeka otočni samostani postaju duhovna i kulturna središta, mjesta prijenosa znanja, pismenosti i tradicije. Iako se njihova funkcija kroz povijest mijenjala, ostali su trajan simbol povezanosti duhovnosti i prostora, tihe postojanosti u krajoliku izolacije.

Trpimir Vedriš

(Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest)

Podrijetlo i širenje kulta sv. Kuzme i Damjana na Jadranu

Sveti zaštitnici ćokovske crkve sv. Kuzme i Damjana potiču pitanje ne samo vremena njezine prvotne posvete već i njezina podrijetla prije preseljenja biogradske monaške zajednice na Pašman. Povezivanje izvornog titulara s ranobizantskom utvrdom dopušta smještanje te posvete u specifičan kronološki kontekst. Naime, kako se čini, kult sv. Kuzme i Damjana nije na kršćanskome Zapadu bio poznat prije ranog 6. st. Ostaci najranije hagiografije i kulta sugeriraju niz transformacija koje su doprinijele višeslojnosti njihova najranijeg kulta. Oslanjajući se na utvrđenu činjenicu širenja štovanja para svetih iscjelitelja na Sredozemlju u vrijeme vladavine cara Justinijana, svrha je izlaganja istražiti podrijetlo i početke kulta u Carigradu, širenje u Rimu te konačno pojavu na Jadranu. Naime, određivanje kronologije i okolnosti širenja kulta dopuštaju smještanje poznatih jadranskih primjera posvete crkava sv. Kuzmi i Damjanu u ambijent obnove bizantske vlasti na Jadranu nakon Gotskih ratova. Ravensko-bizantski okvir pak carske vlasti na istočnoj jadranskoj obali dopušta usporedbu s ostalim svecima istog kulturnog horizonta.

Sponzori:

Grad Biograd na Moru

Općina Tkon

Turistička zajednica Općine Tkon

Ilirija d.d.

Glagoljaška udruga Sidraška županija

CONVENTO DE FRATI. BENEDETINI.

g.
af.
segu.
Olli.

CON.

Marco Comarich	1	Orto. con Vig ^o ed altri frateri.	-	-	134
	2	Arrat ^o Incolt ^o .	-	-	160
	3	Arrat ^o Inc ^o . con un Fig ^o .	-	-	175
	4	Olliv ^o F. ^o 20. Ma. blui, tra Jaki	-	-	-
	5	Arrat ^o Arb ^o .	1	-	8
	6	fu Vig ^o e distrutto, con Olliv ^o N ^o 3.	-	-	180
	7	Olliv ^o A. ^o 3. Med ^o tra Jekano.	-	-	-
	8	Vig ^o Estrivato, ora di Giacomo Santini.	2	-	30
	9	Arrat ^o Arb ^o .	-	-	190
Gusta		Cap ^o Sime Marquich. fu Vig ^o e Arb ^o con Olliv ^o N ^o 2.	-	2	180
	1	Vitanovich. Vig ^o Distrutto, con N ^o 3 Olliv ^o .	-	2	180
	1	fu Vig ^o Abband ^o con Olliv ^o N ^o 3. Trifi.	-	3	144
Chiesa	2	fu Vig ^o Arb ^o Distrutto.	-	2	30
	4	Chiesa, Arrativo Incolt ^o .	-	2	120

	19	2	-	69
	4	3	-	58
	71	-	-	168
	129	3	-	30
	8	-	-	140

Campi - 228 2 - 37

Chiesa distrutta, Grecca. D. Stan.

028 jubilej samostana sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu

Fornace di Calcina

in esse Fig^o del Dif^o e non equi^{te} alle mod^o C. 1^a M. 1^a